

KEMI-TORNION AMMATTIKORKEAKOULU

Leo-nalle ja iloton isä
sadut vaikeista asioista kertomassa

Niina Veteläinen

Sosiaalialan koulutusohjelma
Lapsi- ja nuorisotyö
Sosionomi (AMK)

KEMI 2011

KEMI-TORNION AMMATTIKORKEAKOULU

Tekijä(t):	Niina Veteläinen
Opinnäytetyön nimi:	Leo-nalle ja iloton isä – sadut vaikeista asioista kertomassa
Sivuja (+liitteitä):	28 (+3)
Opinnäytetyön kuvaus:	<p>Opinnäytetyöni aiheena on, että miten sadut voivat auttaa lasta vaikeissa asioissa. Järjestin päiväkodissa lapsiryhmälle kolme satu-tuokiota, joilla luin lapsille lastenkirjan ja itse tekemäni sadun, sekä keksimme lasten kanssa yhdessä yhteisen sadun tekemäni kuvia hyödyntäen. Olen vertaillut näitä kolmea menetelmää keskenään kiinnittäen huomiota siihen, miltä niitä tuntui käyttää ja miten ne toimivat lapsille.</p>
Teoreettinen ja käsitteellinen esittely:	<p>Olen pohjustanut aihettani avaamalla kriisin käsitteen, ja käsittelen, mitkä asiat auttavat ja tukevat lasta selviämään kriiseistä tai välttämään niitä. Olen syventynyt lastenkirjallisuuteen ja niiden kuvitukseen. Esittelen myös, että miten lastenkirjallisuus ja sadut voivat auttaa lasta, joka on jonkin vaikean asian äärellä.</p>
Metodologinen esittely:	<p>Olen toteuttanut opinnäytetyöni laadullisena tutkimuksena, ja tutkimusmetodeina ovat toimineet toimintatutkimus sekä osallistuva havainnointi. Tein sadun, jonka aiheena oli vanhemman uupumus. Tämä sama teema toistui myös lastenkirjassa sekä lasten kanssa keksityssä sadussa. Havainnoin lapsia tuokioilla sekä niillä kuvattujen videoiden perusteella.</p>
Keskeiset tutkimustulokset:	<p>Tekemääni satua oli helppo käyttää, koska sen elementit olivat itse valitsemiani. Myös lapset olivat kiinnostuneita tekemästäni sadusta, ja vaikuttivat arvostavan sitä. Moni lapsi oli kiinnostunut yhteisen tarinan keksimisestä, mutta viidestä lapsesta neljä eivät keksineet yhteiseen tarinaan juonta. He seurasivat kuitenkin tarinan kulkua. Lastenkirjoja on kirjoitettu useista kipeistä ja vaikeista asioista. Lapset pitivät lukemastani lastenkirjasta, ja minun oli helppo keskustella tarinasta lasten kanssa.</p>
Johtopäätökset:	<p>Itse tekemällä saa juuri haluamansa tarinan, jonka avulla käsitellä lapsen kanssa vaikeaa asiaa.</p>
Asiasanat:	Kriisit, lastenkirjallisuus, kuvitus

KEMI-TORNION AMMATTIKORKEAKOULU

Author(s):	Niina Veteläinen
Title:	The Leo bear and the joyless father – fairy tales telling about difficult things
Pages (+appendixes):	28 (+3)
Thesis description:	<p>The topic of my bachelor's thesis is how fairy tales can help a child in difficult things. I arranged three fairy tale reading lessons for a group of children at a day care centre. I read a one children's book and fairy-tale made by myself to the children and together we invented our own fairy tale by utilizing my self-made pictures. I compared these three methods with each other paying attention to how they felt to use and how they worked with the children.</p>
Theoretical summary:	<p>I open the term "crisis" and I discuss about which things help and support a child to cope with crises or to avoid them. I have got acquainted with children's literature and their illustration. I introduce also how children's literature and fairy tales can help a child who is suffering from a difficult thing.</p>
Methodological summary:	<p>My thesis is a qualitative research and I have used action research and participant observation as research methods. I made a fairy tale on the topic of a parent's fatigue. The children's book and the fairy tale which I and children created had the same topic too. I observed the children during the lessons and by using videos which I recorded of them.</p>
Main results:	<p>It was comfortable to use my self-made fairy tale because the elements of it were chosen by me. The children were also interested in my fairy tale and they appreciated it. Many children were interested in creating a fairy tale together but four children out of five did not invent a plot to the story. Nevertheless they were following the story. There are children's books about many difficult things. Children liked about the book that I read and it was easy to discuss about the story with them.</p>
Conclusions:	<p>By creating the story your-self you can have a suitable fairy tale to discuss a difficult thing with children.</p>
Key words:	Crisis, children's literature, illustration

SISÄLLYS:

1. JOHDANTO	5
2. LAPSI JA KRIISI	6
2.1. Mikä on kriisi?	6
2.2 Lasta tukevat ja auttavat asiat	7
3. LASTENKIRJALLISUUS LASTA TUKEMASSA	9
3.1. Lastenkirjallisuus	9
3.2. Lastenkirjojen kuvitus	10
3.3. Sadut lasta auttamassa	11
4. OLLI, TEPA JA ELMERI – TARINOITA VANHEMPIEN VÄSYMYKSESTÄ....	14
5. METODOLOGINEN ESITTELY	17
5.1. Tutkimuskysymykset ja -joukko	17
5.2. Tutkimusmenetelmät	17
6. OPINNÄYTETYÖPROSESSIN KUVAUS	20
6.1. Työvaiheet	20
6.2. Tuokiot	21
7. JOHTOPÄÄTÖKSET	24
7.1. Kokemukset tuokioilla kokeilluista menetelmistä	24
7.2. Pohdinta	25
LÄHTEET	27
LIITTEET:	
Liite 1. Leo-nalle ja iloton isä	29
Liite 2. Lupalappu	37
Liite 3. Tuokiolla käytetyt kuvat	38

1. JOHDANTO

Soili Poijulan (2007, 13) mukaan eron takia noin 30 000 lapselta hajoaa ydinperhe vuosittain, noin yhdeksän prosenttia peruskouluikäisistä joutuu kiusatuksi, suurella osalla noin 6 500:sta vuosittain työpaikastaan irtisanotulla aikuisella on lapsia, vuosittain 1 000 suomalaista tekee itsemurhan ja osa heidän lähiomaisistaan on lapsia, kuten myös ihmisten, jotka joutuvat henkirikoksen, liikenneonnettomuuksien ja suuronnettomuuksien omaisista. Lisäksi esimerkiksi vakavat sairaudet koskettavat monen lapsen elämää. Tuhannet lapset ovat siis vaikeiden asioiden äärellä, ja silloin heitä olisi kyettävä auttamaan ja tukemaan.

Olen perehtynyt opinnäytetyössäni siihen, kuinka lastenkirjallisuutta voidaan hyödyntää silloin kun lapsen kanssa halutaan käsitellä jotain vaikeaa asiaa. Tällä vaikealla asialla tarkoitan mitä tahansa asiaa, joka voi tuntua lapsesta ikävälle tai hankalalle, kuten vaikkapa vanhempien ero, läheisen sairastuminen tai sisaruskateus. Kokeilin päiväkodissa lapsiryhmän kanssa kolmea satua: Pija Lindenbaumin Kun Ollin äiti unohti – lastenkirjaa, itse tekemääni satua Leo-nalle ja iloton isä (liite 1.) ja kolmantena kokeilin yhteisen sadun keksimistä yhdessä lasten kanssa. Vertailen näitä kolmea menetelmää keskenään kiinnittäen huomiota siihen, mikä niistä oli minulle mukavin käyttää ja mikä niistä vaikutti toimivan lapsille parhaiten. Yhteisenä teemana saduilla oli vanhemman uupumus ja alakuloisuus.

Työni on kvalitatiivinen eli laadullinen, ja tutkimusmenetelminä olen käyttänyt toimintatutkimusta sekä osallistuvaa havainnointia. Suoritin satujen kokeilun päiväkodissa, jossa tein samaan aikaan harjoitteluani. Tuokioille osallistui neljästä viiteen viidestä kuuteen vuotiasta lasta. Kuvasin tuokiot videokameralla, jonka avulla pystyin myös jälkikäteen tekemään havaintoja.

Työni teoriaosuudessa pohjustan aihettani avaamalla kriisin käsitteen, ja käsittelen, mitkä asiat auttavat ja tukevat lasta selviämään kriiseistä tai välttämään niitä. Siitä olen syventynyt lastenkirjallisuuteen ja niiden kuvitukseen sekä esittelen, kuinka satujen avulla voi auttaa lasta. Esittelen työssäni myös kolme lastenkirjaa, joissa tulkintani mukaan käsitellään vanhemman uupumusta, masennusta sekä alakuloisuutta. Työssäni on osio, jossa kuvaan opinnäytetyöprosessiani sekä tuokioita, joilla satuja kokeilin.

2. LAPSI JA KRIISI

2.1. Mikä on kriisi?

Kriisillä tarkoitetaan ratkaisua, käännteentekevää muutosta, vaarallista taitekohtaa tai mahdollisuutta. Kriisitilan aiheuttaa joko havaittu uhka, menetys tai vaikeus. Kriisissä on kolme osatekijää. Ne ovat elämää uhkaava vaarallinen tapahtuma, olemassa olleeseen haavoittuvuuteen liittyvä uhka vaistonvaraista tarvetta kohtaan sekä kyvyttömyys käyttää sopeutumista auttavia selviytymiskeinoja. Lapsiin sovelletaan aikuisten kriisi-teorioita, koska heitä koskevaa hyväksi osoittautunutta kriisin teoriaa ei ole. (Soili Poijula 2007, 28-29.)

Kriisejä on kolmenlaisia. Ne ovat joko kehityskriisejä, elämänkriisejä tai traumaattisia kriisejä. Kehityskriisit kuuluvat normaaliin elämänkulkuun – ne ovat siirtymävaiheita. Ajan kuluessa ja iän karttuessa vastaan tulee suuria muutosvaiheita. Kehityskriisejä voivat olla esimerkiksi murrosikä, ensimmäisen lapsen saanti ja eläkkeelle jääminen. Kehityskriisien ominainen piirre on, että niihin varaudutaan ja valmistaudutaan ennalta. Muutos tapahtuu kuitenkin vähitellen, eikä yhtäkkiä. Elämään kuuluu myös monia muita suuria muutoksia, jotka liittyvät työpaikkaan, ihmissuhteisiin tai asuinpaikkaan. Tällaisia muutosten aiheuttamia haasteita kutsutaan elämänkriiseiksi. Niitä ovat muun muassa avioero, asuinpaikan vaihto tai ennakoitu irtisanominen. Myös elämänkriiseille on tyypillistä, että ne tapahtuvat vähitellen ja niihin voi varautua henkisesti. Elämänkriiseissä on usein vaihe, jossa ihminen joutuu tekemään omaa tulevaisuuttaan ja kriisin ratkaisua koskevia päätöksiä. Ne ovat tärkeitä ja kauaskantoisia, mikä tekee kriisistä usein vaikean. Toisinaan ongelmana voi olla myöskin se, että joku muu tekee itseä koskevat päätökset, eikä itsellä ole mitään sananvaltaa päätöksenteossa. (Suomen Punainen Risti 2011.)

Kehitetyt traumaattisen kriisin teoriat kuvaavat aikuisen reagointia ja selviytymistä. Traumaattinen kriisi tarkoittaa tilannetta, jossa yksilö kohtaa ulkoisen tapahtuman, joka uhkaa hänen fyysistä olemassaoloaan, sosiaalista identiteettiään ja turvallisuuttaan tai tyydytysmahdollisuuksiaan. Kriisi alkaa ennalta-arvaamattomasti ja yhtäkkiä yksilön missä tahansa elämänvaiheessa. Yksilö kokee tai havaitsee tapahtuman tai tilanteen kestämättömäksi vaikeudeksi, ja se ylittää hänen sen hetkiset voimavarat ja selviytymiskei-

not. Kriisi on väliaikainen järkytyksen ja hajaannuksen tila, jossa yksilö ei kykene selviytymään tavanomaisia ongelmanratkaisumenetelmiä käyttämällä. Tässä tilanteessa on mahdollista, että lopputulos on radikaalisti myönteinen tai kielteinen. (Pojjula 2001, 32-33.)

Traumaattisen kriisin vaihemallissa on neljä vaihetta: sokin, reaktion, läpityöskentelyn ja integraation vaiheet. Vaiheet eivät ole keskenään selkeästi erilaisia, vaan monesti päällekkäisiä. Sokkivaiheessa mieli suojautuu liian uhkaavaa todellisuutta vastaan, koska sitä ei ole vielä mahdollista omaksua tai muokata. Trauman kokenut voi näyttää ulospäin rauhalliselle, vaikka mieli on kaaoksessa. Kun lapsi on shokkivaiheessa, hän voi lamautua, reagoida voimakkaasti tai hän jatkaa aikaisempaa toimintaansa aivan kuin mitään ei olisi tapahtunut. Sokki kestää yleensä muutaman tunnin tai vuorokauden. Reaktiovaiheessa tapahtunut alkaa tunkeutua mieleen toistuvasti muistoina, unina ja mielikuvina. Niiden takia yksilö joutuu kohtaamaan todellisuuden ja sen herättämät tunteet ja reaktiot. Reaktiovaiheen kesto on useita viikkoja. Yksilössä käynnistyy puolustusmekanismeja, jotka ovat tiedostamattomia prosesseja. Niillä ihminen suojelee psyykkistä eheyttään liian tuskallisilta kokemuksilta. Puolustusmekanismeilla on vaikutusta ihmisen käyttäytymiseen, ajatteluun sekä tunteisiin. Reaktiovaiheessa traumatisoitunut henkilö koettaa välttää tapahtumasta muistuttavia asioita, jottei asia tunkeutuisi hänen mieleensä. Reaktiovaiheen jälkeen kriisi etenee läpityöskentelyvaiheeseen. Tässä vaiheessa ihminen alkaa suuntautua tulevaisuuteen, eikä keskity enää niinkään traumaan tai menneisyyteen. Kriisin viimeisessä vaiheessa, integraatiossa, menneisyyden tapahtumat ovat ihmiselle kuin pysyvä arpi, mutta se ei kuitenkaan estä läheistä suhdetta elämään. Parhain tulos on, että lapsen toimintakykyisyys vahvistuu niin, että hänen selviytymisvoimavarat ja -kyvyt ovat paremmat kuin tapahtumaa ennen. (Pojjula 2001, 33-35.)

2.2 Lasta tukevat ja auttavat asiat

Soili Poijjula (2007) kertoo, että joillekin lapsille on vaikeaa kestää pettymyksiä ja selviytyä pienistäkin vastoinkäymisistä. On myös lapsia, jotka vaikuttavat selviytyvän läheisistä vain. Selviytymisessä auttaa sinnikkyys eli resilienssi, joka tarkoittaa ihmisen joustavuutta ja kykyä palautua voimakkaan tai pitkän puute- tai stressijakson jälkeen. Sinnikkyys auttaa lasta monessa asiassa. Se auttaa lasta saamaan mahdollisimman paljon virikkeitä karussa ympäristössä, olemaan sisäistämättä ympäristön kielteisiä puolia

ja hyödyntämään mahdollisuudet saada hyviä vaikutteita perheen ulkopuolelta. Sinnikkyuden avulla lapsi myös voi murtautua ajan tullen pois kielteisestä ympäristöstä. Ympäristön sekä yksilön ominaisuuksilla on vaikutusta sinnikkyyteen. Sinnikkyuden edellyttämä ympäristö antaa lapselle huolehtivien ja välittävien aikuisten tukea. Lapsi tarvitsee hyväksyvää tukea, hyvää suhdetta ainakin yhteen aikuiseen sekä sitä, että hän on suosittu muiden lasten keskuudessa. Myönteisten ihmissuhteiden myötä lapsella on mahdollisuus itse-ilmaisuun ja tuen saamiseen. Vanhempien tulee pitää yllä järjestystä ja luoda perheeseen tunne yhteydestä ja läheisyydestä, mikä antaa lapselle turvaa ja toivoa. (Pojjula 2007, 148-149.)

Vanhempien kyky olla vanhempi voi olla heikentynyt tai riittämätön, ja silloin sosiaalinen verkosto ja etenkin laajennettu perhe voi olla lapsen turvana. Suojaa lapselle voi tarjota joku muu aikuinen kuin oma vanhempi, kuten isovanhempi, hoitotäti, kummi tai vaikkapa urheiluvalmentaja. Se voi olla aikuinen, joka myötätuntoisesti "näkee" lapsen. Nykyaikana laajennettu perhe on yhä harvemman lapsiperheen tukena, ja virallisella verkostolla, johon kuuluvat neuvola, päiväkotiki ja koulu, onkin yhä tärkeämpi merkitys perheen ulkopuolisena suojaavana tekijänä. (Pojjula 2007, 149.)

3. LASTENKIRJALLISUUS LASTA TUKEMASSA

3.1. Lastenkirjallisuus

Lasten kuvakirja koostuu usein seikkailuista ja yllätyksistä, vaikka ne olisivat pieniäkin. Kuvakirja sisältää kuitenkin myös lupauksen siitä, että ongelmat ratkeavat ja lopussa kaikki on taas hyvin. Kirjan lukeminen ei ole samanlainen kokemus kuin animaatioelokuvan katsominen. Kirjaa lapsi saa koskea käsin ja hän voi ottaa sen mukaan leikkeihinsä. Kuvakirjan lukeminen on yleensä myös miellyttävä yhdessäolon hetki lapselle ja aikuiselle, ja oman jännittävyytensä lukuhetkeen tuo kirjan muoto, sivujen kääntäminen. (Laukka 1996, 62-63.)

Hilikka Ylösen (2000, 7) mukaan otollisimpina satuikäisinä lapsina pidetään yleensä neljästä kahdeksaan vuotiaita lapsia. Tästä ikähaarukasta valitsin kohderyhmäni, johon valikoitui viidestä kuuteen vuotiaita lapsia. Lapsen kiinnostukseen satuihin vaikuttavat kuitenkin lapsen ominaisuudet, hänen kehitystasonsa ja elämäntilanteensa (Ylösen 2000, 7). Lasten kuvakirja on usein ensimmäinen taide-elämys lapselle. Lapsi saa kuvakirjoista myös tunne-elämyksiä, kun kirja opettaa hallitsemaan pelkoa, kokemaan myötätuntoa tai esimerkiksi iloa. Sen lisäksi, että lastenkirjat tarjoavat lapsille nautintoa ja viihdykettä, ne myös opettavat heille asioita. Kirjan kuva myös muokkaa lapsen maailmankuvaa. (Heikkilä-Halttunen 2010, 10.) Saduilla on myös kehityspsykologinen merkitys: satuja kuuntelemalla lapsi saa keinoja siihen, kuinka hän voi omassa persoonassaan liittää yhteen hallitsemattomat yllykkeensä vaiheessa, jossa sisäinen maailma on vielä epäjärjestyksessä. Satujen avulla voi siis oppia ymmärtämään itseään ja sen myötä voi ymmärtää paremmin myös toisia. (Ojanen 1980,14.)

Pienemmille lapsille on katselukirjoja, joissa on vain kuvia ja mahdollinen teksti yleensä vain toistaa kuvan esinettä tai tapahtumaa. Kuvatarinoissa kuva on realistinen, ja se on vielä määräävä vähätekstiseen kertomukseen nähden. Tällaisissa kirjoissa teemoina ovat lapsen arkiset asiat. Kuvakirjoissa kuvan ja tekstin suhde on tasainen. Kuva tukee tekstiä, mutta kuva voi ilmaista tekstiä enemmän esimerkiksi tunnetiloja. (Heikkilä-Halttunen 2010, 10-11.)

Yksi lastenkirjojen alalaji on täsmäkirjat. Näissä kirjoissa teemoina ovat lapsen arkielämään liittyvät asiat ja tapahtumat, esimerkiksi vanhemman sairastuminen, isovanhemman kuolema tai sisaruskateus. Nykyään täsmäkirjat käsittelevät mukavien asioiden sijasta enemmän lapsille vaikeita asioita. Vanhemmat voivat lukea lapsilleen ja pohtia yhdessä heidän kanssaan asioita, jotka käsittelyä kaipaavat. Sadut ja täsmäkirjat antavat lapselle kokemuksia niin fantasiamaailmasta kuin arkirealismista – näin lapsi pystyy tarkastelemaan maailmaa eri näkökulmista. Kun satujen kautta lapsi voi kehittää mielikuvamaailmaansa, täsmäkirjojen kautta hän voi puolestaan harjoitella arkitodellisuutta. Useissa kirjoissa nämä kaksi maailmaa yhdistyvät luontevasti. (Mäki & Arvola 2009, 28-29.) Yhdistin omassa sadussani nämä kaksi puolta. Tarinassani on eläinhamoja, jotka etäännyttävät kauemmas reaali maailmasta, mutta tarinan tapahtumaympäristö ja teema ovat arkitodellisuudesta.

3.2. Lastenkirjojen kuvitus

Kuvitus tekee tarinan luomat mielikuvat näkyviksi ja voimistaa niitä (Heikkilä-Halttunen 2010, 10). Lapsi tekee huomioita, tunnistaa asioita ja arvottaa niitä kuvia katselessaan, ja silloin aika kuluu lapsen ehdoilla. (Launis 2001, 69). Mitä pienempi lapsi on, sitä selkeämpiä täytyisi kuvien olla. Hahmojen tulee olla kokonaisia ja ehjiä, ja kuvion ja taustan värierojen tulisi olla niin selkeät, että lapsen on ne helppo havaita. Kuva voi kertoa paljon sellaista, mistä tekstissä ei ole mainintaa. Siitä voi esimerkiksi käydä ilmi, miltä huoneen esineet näyttävät ja missä ne sijaitsevat. Tällainen opastava kuvitus voi selventää satua. Kuvan avulla voi kertoa minkä näköisiä henkilöt ovat: millaiset hiukset henkilöillä on tai mitä heillä on päällään. Tätä kutsutaan dokumenttikuvaksi. Symbolisissa kuvissa on vertauskuvallinen merkitys, ja niitä lapset ymmärtävät jossain määrin. Symboliset kuvat lisäävät kuitenkin ajattelun ja ymmärtämisen tasoja. (Hatva 1997,38.) Pysin tekemään oman satuni kuvituksesta selkeän: jätin kuvista liiat yksityiskohdat pois, ja koetin käyttää värejä niin, että eri asiat erottuvat selkeästi toisistaan. Sadussani käytin sekä opastavaa kuvitusta että dokumenttikuvaa.

Lastenkirjojen kuvitus yleensä viehättää lapsia ja niillä on myönteinen merkitys. Lapsi voi valita kirjan kuvien perusteella, ja kuvia voidaankin tarvita herättämään lapsen kiinnostus ja säilyttämään sen. Onnistuneen kuvituksen merkki on, että se välittää tunteita samalla tavalla kuin tekstikin. (Ylönen 2000, 47.) Satuni kuvituksessa päätin tehdä ku-

vista joissa kuvaan isän istumassa alakuloisena nojatuolissaan tumma-sävyisiä, jotta kuvista välittyisi voimakkaammin isän murheellisuus. Näiden kuvien tumma-sävyisyyttä korostaakseni tein muista kuvista värikkäämpiä ja käytin kirkkaita värejä. Pyrin ilmaisemaan henkilöiden tunnetiloja niiden ilmeillä ja kehon asennoilla.

3.3. Sadut lasta auttamassa

Tiina Pusa (2009, 72-73) kertoo, että taiteet voivat tehdä ääri viivoiltaan epämääräisen ilmiön tai tunteen lapselle näkyväksi. Kun kokemus ja siihen liittyvä tunne saavat taiteen avulla muodon, voi kokija saada sanoitusta myrskylle, joka nimeämättömänä meni si yli laitojen. Normaaliin elämänkulkuun kuuluu suuriakin tunteita, mutta silti ihminen ei aina ole hoidon tai terapian tarpeessa. Lapsen kohtaama suru, pelot tai yhtälaillo ilo ja onni voi saada muodon esimerkiksi runona tai tanssina. Lapsi voi kanavoida tunteitaan ja samalla näyttää muille, miltä hänestä tuntuu ja mitä hän ajattelee. Kun lapsen ilmaus saa hyväksyvän vastaanoton, voi lapsi siitä vahvistua ja luottaa siihen, että hänen tunteensa mahtuvat maailmaan. (Pusa 2009, 72-73.)

Taiteiden terapeuttisuus ei liity pelkästään tunteisiin. Tarinat, syy-seuraus-suhteita kuvaavat teokset tuottavat myös huojentavan vaikutuksen. Taiteen avulla voi myös tehdä mahdottomia tarinoita ja luoda järjestystä sinne, missä sitä ei tunnu olevan lainkaan. Kun irrallisten asioiden välille saa luotua kokonaisuuksia ja järjestystä, luo se selkeyttä materiaalien tasolla ja siten myös tekijän sisäiseen maailmaan. Parhaimmassa tapauksessa irrallisista aineksista muodostuu kokonaisuus, joka vahvistaa lapsen omaa myönteistä kuvaa itsestään. Taiteen terapeuttisessa ulottuvuudessa tarkoitus on siinä, että omalle sisäiselle maailmalle saadaan jäsennyttä. Ihminen saa otteen oman tarinan ja oman identiteetin jatkuvasti muovautuvasta jatkumosta. On tärkeää, että tarinoille saa alun, keskikohdan ja lopun. (Pusa 2009, 73-74.)

Terapeuttisten satujen avulla voi käsitellä lapsen tunne-elämän ongelmia. Lapsi voi terapeuttisen sadun myötä mielikuvituksensa avulla käydä läpi vaikeuksiaan ja samaistua tarinan henkilöihin ja tapahtumiin. Toiveena on, että vastoinkäymiset eivät tuntuisi enää niin ylivoimaisilta ja lapsi saisi tarinasta toivoa. (Ylönen 2000, 62-63.) Lapsi ei välttämättä osaa tuoda psyykkisiä ongelmiaan samalla tavoin esille kuin aikuinen, mutta sadut voivat auttaa häntä tiedostamaan tunneristiriitansa ja lapsi voi löytää vastauksen

johonkin sen hetkiseen ongelmaansa. Satu nimittäin antaa lapselle tilaisuuden tarttua tarinan välittämään ongelmakohtaan, koska sen henkilöt ovat pelkistettyjä hahmoja ilman liiallisia yksityiskohtia. (Ojanen & Lappalainen & Kurenniemi 1980, 19.) Silja Mäki ja Pirjo Arvola (2009, 29) toteavat sadun onnellisen lopun viestittävän lapselle, että hän selviytyy ongelmista huolimatta. Aikuinen ei voi luvata lapselle onnea, mutta onnellisesti päättyvän sadun lukemalla hän voi viestittää lapselle tulevaisuuden toivoa tavalla, jonka lapsi ymmärtää (Mäki & Arvola 2009, 29). Tämän vuoksi halusin tehdä satuuni selkeästi onnellisen lopun.

Heikkilä-Halttunen (2010, 278) mukaan ongelmapainotteisen lastenkirjallisuuden mottona voitaisiin pitää lausetta "kaikki uusi tieto on aina lapselle hyväksi". Se on päinvastainen kuin vanha hokema siitä, kuinka tieto lisää tuskaa. Nykyään lastenkirjallisuudessa on sellainen vakiintunut käsitys, että vaikka tiedosta ei aina olisikaan lohtua lapselle, on se kuitenkin hänelle tarpeellista tilanteen ymmärtämiseksi. Nykypäivänä lapsen tiedetään kärsivän ja tiedostavan lähiympäristönsä tapahtumia, joten lasta halutaan tukea vaikeissa tilanteissa kärsimyksestä pääsemiseksi ja auttaa häntä saamaan hyvät mahdollisuudet myönteiseen kasvuun. Kuvakirjat voivat auttaa lapsen emotionaalisessa kehityksessä, ja samalla ne voivat myös tukea vanhempia heidän tehtävässään kasvattaa lapsia. Niin sanotuille "perusonnellisille" lapsille rankkoja aiheita käsittelevät kirjat voivat olla kurkistuksia toiseen maailmaan tyydyttäen lapsen luontaisen tirkistelyn tarpeen. He voivat vakuuttua siitä, että heidän oma elämänsä on onnellista ja tasapainoista. Toinen ryhmä, joille ongelmalähtöiset kirjat sopivat, ovat lapset, joilla on elämässään samanlaisia ja usein vielä rankempia ongelmia. Nämä lapset saavat kirjoista lohtua ja he voivat heijastaa omia kokemuksiaan kirjaan. Tyypillistä rankoista aiheista kertoville lastenkirjoille on, että ne välittävät yhteisöllisyyden kokemusta: lapsen halutaan tietävän, ettei hän ole yksin ongelmansa kanssa ja ettei hänen tarvitse tunte häpeää ja syyllisyyttä ongelmastaan. (Heikkilä-Halttunen 2010, 278-281.)

Soili Poijulan (2007,184) mukaan mitä pahempi tilanne on, sitä tarpeellisempaa on hyvä kommunikaatio. Lapsen kanssa parantavalla kommunikaatiolla tarkoitetaan kriisitilanteessa kommunikointia selittämällä, luomalla turvallisuutta ja ohjaamalla. Hallinnan tunne ja kokemus jatkuvuudesta luovat lapselle vakaata itseymmärrystä. On myös tärkeää, että lapsi kokee osallistuvansa, eikä olevansa vain tarkkailijan asemassa. Lapsen täytyy voida kokea olevansa aktiivinen toimija omassa elämässään, ja samoin hän tarvitsee kokemuksen siitä, että maailma on jotenkin ennustettava. Puhumisen auttavan

vaikutuksen perusta on siinä, että vaikeatkin asiat otetaan avoimesti esille. Lapsi tarvitsee puhumiselleen turvallisen ympäristön sekä aikuisen, johon voi luottaa. Puheeksi ottaminen kuuluu aikuiselle. Ongelmista puhumisen jälkeen lapsesta tuntuu yleensä paremmalta, koska enää hänen ei tarvitse kerätä kaikkea taakaksi sisälleen. (Pojjula 2007,184-185.) Myös Sinikka Ojanen, Irja Lappalainen ja Marjatta Kurenniemi (1980) korostavat turvallisen aikuisen ja puhumisen merkitystä tukiessa lasta hänen kriisissään. Lapsen kanssa on tärkeää puhua kriisiin kuuluvista tunteista, kasvamisen ja muuttumisen peloista, surusta ja kuolemanpelosta, varsinkin jos lapsi kysyy. Yksi keino tähän on lukea ongelmaa selkiyttävä satu. (Ojanen ym. 2007, 35.)

4. OLLI, TEPA JA ELMERI – TARINOITA VANHEMPIEN VÄSYMYKSESTÄ

Opinnäytetyötäni varten etsin kirjastosta erilaisia lasten kuvakirjoja, jotka käsittelevät aikuisen mielenterveysongelmia, uupumusta ja surua. Apunani kirjojen löytämisessä käytin Päivä Heikkilä-Halttusen teosta Minttu, Jason ja Peikonhätä (2010). Hän on listannut siihen kuvakirjoja kipeistä aiheista aihealueittain, joten luettelosta on helppoa ja nopeaa katsoa, mitä kuvakirjoja tarvitsemastaan aiheesta on julkaistu. Löysin useita kuvakirjoja liittyen aihealueeseeni, mutta otin tähän työhön mukaan kolme kirjaa, joissa mielestäni parhaiten tuotiin esiin vanhemman mielenterveysongelma, uupumus tai väsymys. Nämä kirjat ovat Tapa tahtoo tietää, Sohvaperuna ja Kun Ollin äit unohti. Seuraavaksi esittelen nämä kolme kirjaa.

Tapa tahtoo tietää -kirjan ovat kirjoittaneet Minna Hintsala, Moona Jääskeläinen, Sirpa Nevala, Eija Rytönen ja Riitta Syrjälä, ja kuvituksen on tehnyt Moona Jääskeläinen. Kirjan alussa on Lukijalle -teksti, jossa kerrotaan kuvakirjan syntyneen sosionomitutkintoon liittyvänä projektityönä.

Kirjassa kerrotaan Tapa -tipusta, jonka äiti on sairastunut masennukseen. Isän ollessa töissä Tapa on hoidossa Lempi -tädin luona, ja Tapa ikävöi äitiään. Tapa kertoo Lempil-le huolensa äidistään, tämän väsymyksestä ja alakuloisuudesta. Lempi kertoo äidin olevan sairas, mutta rakastavan yhä poikaansa. Lempi myös sanoo, että Tapan on tärkeämpää leikkiä kavereidensa kanssa kuin kantaa huolta aikuisten töistä, kuten siivoamisesta. Lempi kertoo keskustelusta Tapan isälle, ja he sopivat, että Lempi tulee käymään illalla heidän kotonaan. Äitikin saadaan houkuteltua kahville, ja yhdessä he keskustelevat äidin sairaudesta. Lempi kertoo, että perhe voi saada apua kotitöiden tekemiseen, ja äidille päätetään varata lääkäriaika. Lääkärissä Tepalle kerrotaan äidin sairastuneen masennukseen, mutta Tapa ei oikein ymmärrä, mitä masennus on – hänestä se kuulostaa enemmän syötävältä, aivan perunamuhennokselta. Lääkäri selittää masennusta tarkemmin, ja lopulta Tepasta tuntuu, että hän ymmärtää paremmin, mikä hänen äitiään vaivaa. Lääkärikäynnin jälkeen Tapa rientää keinumaa iloisena ja on onnellinen – hän tietää nyt, mikä äitiä vaivaa, ja äiti voi parantua.

Tapa tahtoo tietää -kuvakirja on aika täsmällinen kuvaus siitä, millainen masennukseen sairastunut vanhempi voi olla ja miten siihen voi saada apua. Siinä tuodaan hyvin esille se, että moni lapsi, joka on samassa tilanteessa Tapan kanssa, ottaa aikuisen roolin ja

alkaa kantaa vastuuta perheestä. Kirjassa tehdään kuitenkin selväksi, että lapsen ei tarvitse tehdä aikuisten töitä, vaan tärkeämpää on, että lapsi saa leikkiä – se on hänen tehtävänsä. Teoksessa puututaan myös lapsen mahdolliseen ajatukseen siitä, että vanhemman sairastuminen olisi hänen syytä: kirjassa kerrotaan, että vanhemman väsymys ei ole koskaan lapsen syytä. Tekstissä painotetaan myös sitä, että omista tuntemuksista saa ja on hyvä puhua, koska silloin olo helpottuu.

Kirja sopinee hyvin tilanteeseen, jossa lapsen perheessä tai lähipiirissä masennusta esiintyy ja lapsen kanssa halutaan keskustella hänen tuntemuksistaan ja kokemuksistaan. Kirjan lopussa on tieto-osuus vanhemman masennuksesta ja lapsesta hänen omaisenaan, ohjeistus, kuinka teosta olisi hyvä käyttää sekä kysymyksiä, joita voi lapselle esittää tarinaa luettaessa.

Kasper ja Nora Strömman ovat tehneet kuvakirjan nimeltä Sohvaperuna. Tarinassa simpanssina kuvatun Elmerin isä haluaa levätä, mutta Elmeri haluaisi leikkiä hänen kanssaan. Isä ei pidä siitä, että Elmeri leikkii äänekkäästi, joten Elmeri leikkii hiljaisia leikkejä. Isä havahtuu vasta sitten kun Elmeri putoaa portaat alas leikkiessään. Isä lupaa siitä lähtien sanoa kaikelle "kyllä", ja he tekevät paljon asioita yhdessä siitä lähtien. Mutta ensin Elmeri antaa isän nukkua hetken.

Sohvaperunassa kuvataan mielestäni osuvasti uupunutta vanhempaa, mutta myös sitä, kuinka lapsi siihen voi reagoida. Tässä tarinassa lapsi haluaa olla kiltti vanhemmalleen, ja päättää leikkiä vain hiljaisia leikkejä, jotta isä saisi levätä. Sitä ennen lapsi on koittanut saada isän pulkkamäkeen, mutta isä ei halua lähteä, vaan antaa lapselleen epämääräisen vastauksen: ei nyt, ehkä myöhemmin. Isä pyytää Elmeriä soittamaan pianoa silloin, kun hän ei ole tullut vielä kotiin. Tarinasta huomaa, kuinka kireä isä on: kun Elmeri ampuu häntä hernepepyssyllä, isä huutaa häntä lopettamaan, ja lopulta kun poika leikkii intiaania ja huutaa villisti, isä alkaa karjua hänelle käskien häntä olemaan hetken hiljaa. Sivulla, jossa Elmeri sanoo leikkivänsä siis hiljaisia leikkejä, kuvataan Elmeri istumassa selin lukijaan nähden lelujen päällä, kädet polvien ympärillä kyyryssä asennossa, ja Elmeri katsoo lukijaan olkansa yli. Minulle kuvassa näkyy Elmerin yksinäisyys ja pettymys siitä, että sen lisäksi, että isä ei halua viettää hänen kanssaan aikaa, ei Elmeri saa myöskään leikkiä sellaisia leikkejä kuin hän haluaisi. Elmeri haluaa miellyttää isäänsä, ja leikkii piilostakin niin hiljaa, että lopulta nukahtaa piilonsa, kun kukaan ei tule häntä etsimään.

Kolmas kuvakirja on Pija Lindenbaumin Kun Ollin äiti unohti. Kirja kertoo Ollista ja hänen äidistään, joka onkin eräänä aamuna muuttunut lohikäärmeeksi. Äiti on unohtanut, miten tehdään aamiaista ja mitä töissä tehdään. Olli lähtee viemään äitiään lääkäriin, mutta lääkäri ei osaa auttaa äitiä. Lääkärikäynnin jälkeen Olli ja äiti menevät käymään isoäidin luona. Isoäiti lohduttaa Ollia sanoen, että äiti palaa ennalleen parissa päivässä. Äiti kantaa väsyneen Ollin kotiin, ja seuraavana aamuna äiti on taas ennallaan.

Lindenbaum on kirjoittanut tarinan humoristisesti. Siinä ei kerrota, mikä äitiä tarkalleen ottaen vaivaa, mutta oman tulkintani mukaan Ollin äiti on uupunut. Ensimmäisellä aukeamalla äiti kuvataan liikkeessä aamutakissa ja tohveleissa, ja Lindenbaum on piirtänyt hänelle useamman käden, joissa hänellä on kännykkä, hiustenkuivaaja, kahvimuki ja hammasharja. Äidillä näyttäisi siis olevan paljon tehtävää aamulla. Tekstistä ilmeneekin, että äiti on aamuisin ihan hurjana: äiti hoputtaa poikaansa syömään, ihmettelee, mihin on laittanut avaimensa ja lopulta hän toteaa, että hän tulee hulluksi ja he myöhästyvät. Äiti myös nukahtaa kesken sängyn petaamisen. Äiti vaikuttaa siis hyvin väsyneelle ja stressaantuneelle. Kun äiti ei osaa enää laittaa ruokaa ja ei muista, mitä töissä kuuluu tehdä, niin Olli ottaa itselleen aikuisen roolin: hän laittaa itse aamupalaa ja soittaa äidin työpaikall kertoakseen, että äiti ei voi tulla töihin. Olli myös huolehtii äidin lääkäriin. Tarina päättyy kuitenkin onnellisesti: äiti ilmoittaa pitävänsä vapaa-päivän ja menevänsä retkelle Ollin kanssa, eikä äidillä ole enää kiire.

Valitsin tämän kirjan satu-tuokiolleni, koska ajattelin sen vetoavan lapsiin: kirjan kuvitus on värikäs ja yksityiskohtainen, ja tarinassa on paljon hauskoja ja jännittäviä kohtia. Arvelin Kun Ollin äiti unohti –kirjan olevan näistä kolmesta kirjasta myös kaikkein mukavin käyttää minulle, koska siinä oli hyviä kohtia, joista keskustella lasten kanssa.

5. METODOLOGINEN ESITTELY

5.1. Tutkimuskysymykset ja -joukko

Opinnäytetyössäni on toiminnallinen osuus. Pidin kolme satu-tuokiota, joissa kokeilin käytännössä kolmea eri menetelmää: ensimmäisellä tuokiolla kokeilin valmista lastenkirjaa, toisella itse kirjoittamaani ja kuvittamaani satua ja kolmannella tuokiolla testasin menetelmää, jossa keksimme lasten kanssa yhdessä yhteisen tarinan. Vertailin näitä kolmea menetelmää keskenään: mikä niistä oli itselleni mukavin käyttää, ja mikä niistä taas toimi lapsille parhaiten. Tuokioiden saduilla oli yhtenäinen teema: ne kaikki käsitelivät vanhemman uupumusta ja melankolisuutta. Samalla kokeilin, kuinka näitä aiheita pystyi tuokioilla käsittelemään lasten kanssa juuri näitä tarinoita käyttämällä.

Satu-tuokiot pidin päiväkodissa, jossa suoritin samaan aikaan harjoitteluni. Olin ollut päiväkodissa jo muutaman viikon, joten lapset olivat minulle jo tuttuja: lapset tunsivat minut, joten he eivät vierastaneet minua, ja minulle puolestaan oli tuttua, miten nämä lapset käyttäytyvät missäkin tilanteessa. Keskustelin yhdessä päiväkodin johtajan ja ryhmän, jossa pääasiassa työskentelin, toisen lastentarhanopettajan kanssa siitä, keitä lapsia olisi hyvä pyytää mukaan tuokioilleni. Ryhmääni valikoitui 5-6-vuotiaita lapsia, kaksi tyttöä ja neljä poikaa. Laadin lupalapun (liite 2.), jolla kysyin lasten vanhemmilta kirjallisen luvan lasten tuokioihin osallistumiseen ja kuvaamiseen. Pyysin päivähoiton johtajalta tutkimusluvan saadakseni pitää tuokioni päiväkodissa.

Opinnäytetyöni tutkimuskysymyksinä on, että miten satujen avulla voi käsitellä vaikeita asioita lapsen kanssa, ja millaista apua saduista voi olla lapselle, jolla on jokin ongelma. Lastenkirjallisuus ja sadut voidaan usein mieltää materiaalina, joilla lapselle voidaan antaa elämyksiä, mutta niitä voidaan hyödyntää myös monella muulla tavalla, kuten apuna silloin, kun lapsen kanssa halutaan käsitellä jotain ikävää tai vaikeaa asiaa tai tapahtumaa.

5.2. Tutkimusmenetelmät

Opinnäytetyöni on muodoltaan kvalitatiivinen eli laadullinen. Kvalitatiivisessa tutkimuksessa ei pyritä kvantitatiivisen tutkimuksen tavoin yleistyksiin. Tarkoituksena on

kuvata, ymmärtää ja antaa mielekäs tulkinta ilmiöstä. Kvalitatiivisen tutkimuksen avulla pyritään ilmiön syvälliseen ymmärtämiseen. Toisin kuin kvantitatiivisessa tutkimuksessa, kvalitatiivisella tutkimuksella ei ole tarkkaa viitekehystä. Laadullisessa tutkimuksessa kiinnostus on merkityksissä, kuinka ihmiset kokevat ja näkevät reaali maailman. Tutkija toimii itse pääasiallisena tiedonkeruun ja analysoinnin instrumenttina. Laadullisessa tutkimuksessa tutkittavan ja tutkijan välillä on suora kontakti, kun tutkija menee ilmiön pariin ”kentälle” tekemään haastatteluja tai havainnoimaan. Kvalitatiivinen tutkimus on usein kuvailevaa, tutkijaa kiinnostaa prosessit, merkitykset ja ilmiön ymmärtäminen sanojen, tekstien ja kuvien avulla. (Kananen 2008, 24-25.) Kvalitatiivisessä tutkimuksessa lähtökohtana on kuvata todellista elämää. Siihen sisältyy ajatus, että todellisuus on moninainen, mutta tutkimuksessa on kuitenkin otettava huomioon, että todellisuutta ei voi pilkkoa mielivaltaisesti osiin. (Hirsjärvi & Remes & Sajavaara 2005, 152.)

Tutkimusmenetelminä käytin toimintatutkimusta sekä osallistuvaa havainnointia. Hannu L. T. Heikkisen (2001, 170) mukaan toimintatutkimus ei ole kuitenkaan varsinainen tutkimusmenetelmä, vaan pikemminkin se on tutkimusstrateginen lähestymistapa, joka voi käyttää välineenään erilaisia tutkimusmenetelmiä. Toimintatutkimukselle on tunnuksenomaista toiminnan ja tutkimuksen samanaikaisuus sekä pyrkimys saavuttaa välitöntä, käytännöllistä hyötyä tutkimuksesta. Päämääränä ei ole pelkästään tutkiminen, vaan myös toiminnan samanaikainen kehittäminen. Perinteisesti tutkimuksissa on pyritty objektiiviseen tietoon, jolloin tutkija tekee tulkintansa kohteestaan tietyn välimatkan päästä. Toimintatutkimuksessa tämä asetelma menee päälaelleen: siinä tutkija on mukana yhteisössä, joka on hänen tutkimuksen kohteenaan. Tutkija tekee itse alotteita ja vaikuttaa kohdeyhteisössään. (Heikkinen 2001, 170-179.)

Yksi toimintatutkimuksen lähtökohta on reflektiivinen ajattelu, jonka avulla yritetään päästä uudenlaiseen toiminnan ymmärtämiseen ja sitä kautta kehittämään toimintaa. Tavoitteena on reflektiivisen tarkastelutavan löytyminen, missä tavanomaiset käytänteet nähdään uudessa valossa. Reflektoidessaan ihminen tutkii omaa subjektiviteettiaan, omia ajatustapojaan ja kokemuksiaan sekä itseään tajuavana ja kokevana olentona. Ihminen ottaa etäisyyttä itseensä ja näkee oman toimintansa ja ajattelunsa uudesta näkökulmasta samalla pyrkien ymmärtämään, miksi hän ajattelee niin kuin ajattelee ja miksi toimii kuten toimii. Reflektion keskeisyys käy ilmi esimerkiksi siten, että toimintatutkimusta hahmotellaan itsereflektiivisenä kehänä, jossa toiminta, sen havainnointi, reflektointi ja uudelleensuunnittelu seuraavat toisiaan. (Heikkinen 2001, 175-176.) Sykli-

mäisyys käy ilmi omassa tutkimusprosessissani. Suunnittelin ja valmistelin jokaisen tuokioni etukäteen. Suoritin havainnointia niin itse tilanteessa kuin kuvaamieni videoiden perusteella. Videoiden avulla myös pystyin refleктоimaan omaa toimintaani.

Jorma Kananen (2009, 25) kertoo toimintatutkimukseen liittyvän aina havainnoinnin tiedonkeruumenetelmänä. Kyselyjen ja haastattelujen avulla saadaan selville henkilöiden ajatukset, tuntemukset ja uskomukset. Ne kertovat, miten tutkittavat havaitsevat, mitä ympärillä tapahtuu. Mutta ne eivät kerro, mitä oikeasti tapahtuu. Havainnoimalla tutkija saa tietoa siitä, toimivatko ihmiset oikeasti niin kuin kertovat toimivansa. (Hirsjärvi ym. 2005, 201.) Kvalitatiivisen tutkimuksen tiedonkeruumenetelmiin kuuluvat havainnoinnin eri muodot, joista osallistuva havainnointi on lähimpänä toimintatutkimusta. Osallistuvassa havainnoinnissa tutkija on aina mukana tutkittavassa ilmiössä. (Kananen 2009, 25.) Osallistuvassa havainnoinnissa on erotettavissa eri asteita sen mukaan, mikä on tutkijan rooli. Pääsääntöisesti tutkija itse osallistuu osallistuvassa havainnoinnissa toimintaan. (Kananen 2009, 68.)

6. OPINNÄYTETYÖPROSESSIN KUVAUS

6.1. Työvaiheet

Jo opintojeni alussa ajattelin, että haluan tehdä toiminnallisen opinnäytetyön, ja minua houkutti ajatus oman satu-kirjan tekemisestä. Aloin hahmotella opinnäytetyöni aihetta marraskuussa 2010. Ensin ajattelin tekeväni jotain sadutukseen liittyvää, mutta päätin vaihtaa aihetta, koska mielestäni sadutuksesta oltiin tehty jo aika paljon opinnäytetöitä. Mielessäni pyöri edelleen haave oman satu-kirjan tekemisestä, ja keksinkin sille aiheen: ajattelin tehdä lastenkirjan, joka käsittelisi vanhemman masennusta. En päässyt kuitenkaan opinnäytetyöni kanssa paljoakaan eteenpäin, koska en aivan tiennyt, mitä tarkalleen ottaen olen tekemässä. Lisäksi oli sekavuutta siinä, ketkä opinnäytetyöni ohjaajat ovat. Lopulta asia järjestyi, ja elokuussa 2011 tapasin lopulliset opinnäytetyöni ohjaajat, joiden kanssa keskustelin opinnäytetyöstäni. Keskustelun myötä opinnäytetyöni aihe ja tarkoitus selkeni ja lopultakin sain lyötyä lukkoon opinnäytetyöni lopullisen aiheen. Opinnäytetyöaiheeni on siis elänyt koko ajan. Päädyin myös vaihtamaan satu-kirjan aiheen masennuksesta vanhemman uupumuksen ja alakuloisuuteen.

Keväällä ja kesällä 2011 etsin lähteitä työhöni. Sopivia lähteitä löysin lähinnä kirjallisuudesta. Kesällä ja syksyllä perehdyin tarkemmin lähteisiin ja kirjoitin työni teoriaosuuden. Päätin perehtyä ensin teoriaan ja sitten vasta suorittaa toiminnallinen osuus, jotta minulla olisi enemmän tietoa siitä, mitä olen tekemässä tuokioilla.

Elokuussa 2011 aloin suunnitella omaa satuani. Tarinan juoni oli muhinut mielessäni jo pitkään, mutta sen kirjoittaminen paperille valmiiseen muotoon oli haastavaa. Muokkasin tarinaa paljon ajatellessani, miten saisin tehtyä tarinasta selkeän, mutta mielenkiintoisen. En myöskään halunnut tehdä tarinasta kovin pitkää, jotta se olisi helposti luettava.

Kuvat piirsin ja väritin Derwentin vesivärikynillä, koska pidän kynien jäljestä. Lopuksi käytin vettä värien levittämiseen. Tarinan ja kuvituksen tekeminen oli vaikeampaa kuin olin ajatellut. Välillä minut valtasi kova epävarmuus piirtäjätaitojani kohtaan, ja harkitsin välillä ulkopuolisen kuvittajan käyttöä. Sain kuitenkin tehtyä kuvat itse, ja olen ihan tyytyväinen lopputulokseen. Myös tarinan kirjoittaminen oli haastavaa. Lopulta

tarina ja kuvat olivat valmiit, ja tuotos oli mielestäni sopiva tarkoitukseeni. Ollessani solmussa satuni kanssa, lainasin kirjastosta lastenkirjoja ja tutustuin niiden kerrontatyy-leihin ja kuvituksiin. Huomasin, että kirjoitus- ja kuvitustyylejä on todella paljon, eikä esimerkiksi kuvituksen tarvitse olla niin kaunis tai yksityiskohtainen. Päätin, että en painata satuani kirjaksi, koska se ei ollut tarpeen opinnäytetyöni kannalta.

Elokuussa 2011 aloin etsiä kirjaa, jonka lukisin satu-tuokiolla. Rajasin aiheeni koske-maan lähinnä vanhemman uupumusta ja alakuloisuutta, ja löysin siitä muutamia lasten-kirjoja. Perehdyin kirjoihin ja pohdin, mikä niistä sopisi parhaiten satu-tuokiooni. Pää-dyin Pija Lindenbaumin Kun Ollin äiti unohti –kirjaan. Lindenbaum kertoo hauskesti vaikeasta asiasta, ja arvelin hänen kuvituksensa olevan lapsia kiinnostava.

Lokakuussa 2011 laadin tutkimussuunnitelman ja tutkimuslupahakemuksen, ja lähetin ne Kemin päivähoiton johtajalle. Luvan saatuani laadin lupalaput lasten osallistumisesta tuokioille ja heidän kuvaamisestaan. Kun minulle oli selvää, ketkä lapset haluaisin mukaan tuokioille, pyysin vanhemmilta henkilökohtaisesti luvat lasten osallistumisesta ja kuvaamisesta. Kaikki vanhemmat suhtautuivat asiaan positiivisesti ja kaikki antoivat luvan lastensa osallistumiseen tuokioille ja heidän kuvaamiseensa. Aluksi tarkoitukseni oli pyytää mukaan viisi lasta, mutta päätin kysyä lupaa vielä yhden lapsen osallistumi- seen, jotta ryhmä ei kävisi liian pieneksi, jos joku on pois.

Tuokioni pidin marraskuun alussa. Ensimmäisellä tuokiolla luin lapsille Pija Linden-baumin Kun Ollin äiti unohti –kirjan, toisella keralla lapset saivat keksiä sadun ja kol-manella kerralla luin lapsille itse tekemäni sadun Leo-nalle ja iloton isä. Pidin tuokiot viikon sisään maanantaina, keskiviikkona ja perjantaina. Kuudesta lapsesta, joiden van-hemmilta olin pyytänyt luvan osallistumiseen, yksi ei osallistunut yhteenkään tuokioon, koska hän ei ollut hoidossa.

6.2. Tuokiot

Ensimmäisellä tuokiolla paikalla oli kaksi tyttöä ja kaksi poikaa. Alunperin oli tarkoitus, että joku ryhmän henkilökunnasta olisi tullut mukaan tuokiolle havainnoimaan, mutta kukaan ei pystynytkään irrottautumaan muusta ryhmästä. Ensin se hieman harmitti, mutta toisaalta toisen henkilön suorittama havainnointi ei ollut tarpeen: koska kuvasin

tuokion videolle, pystyin siitä havainnoimaan itse tilannetta. Minusta myös tuntui, että pystyin olemaan tuokiolla rennompina kun kukaan henkilökunnasta ei tullutkaan tuokiolle, koska minua oli aiemmin jännittänyt, mitä mahdollinen havainnoija pitää tuokiostani.

Lapset olivat kovin kiinnostuneita kamerasta ja siitä, mitä tuokiolla tehdään. Selitettyäni tarkoituksen lapset eivät enää kiinnittäneet huomiota kameraan, ja alettuaani lukemaan kirjaa lapset kuuntelivat keskittyneesti. Lukiessani pysähdyin muutamaankin kohtaan, joissa esitin lapsille kysymyksiä tai lapset saivat kommentoida tarinaa. Luettua tarinan esitin lapsille muutaman kysymyksen ja keskustelimme tarinasta. Lapset arvelivat, että Olli näki vain unta, koska eiväthän ihmiset voi muuttua oikeasti lohikäärmeiksi, ja että Olli olisi voinut auttaa äitiään heräämällä painajaisunestaan. Jokainen lapsi kertoi pitäneensä tarinasta, ja varsinkin kohdat, joissa äiti syöksi tulta ja koetti syödä koiran, olivat lasten mieleen. Lapset ottivat puheeksi tuokiolla myös asioita, jotka eivät varsinaisesti tuokioon liittyneet, kuten Munamiehen. Erästä lasta jäi vielä vaivaamaan, että voisivatko ihmiset todella muuttua dinosauruksiksi. Toiset lapset sanoivat, että eivät, ja myös minä kerroin sen olevan mahdotonta.

Toisella tuokiolla tarkoitukseni oli alun perin, että lapset saavat itse yhdessä keksiä yhteisen tarinan. Muokkasinkin ideoita kuitenkin sen verran, että päätin itse osallistua myös tarinan muodostukseen johdatellakseni heidät aiheeseen. Tällä kertaa tuokioon osallistui viisi lasta. Aluksi palasimme hieman edellisen kerran Kun Ollin äiti unohti –kirjaan, ja silloin paikalla olleet kolme lasta muistelivat innokkaasti tarinaa. Näytin lapsille itsetekemiäni kuvia (liite 3.), joiden avulla pohjustin yhteistä tarinaamme. Sovimme lasten kanssa henkilöistä, ja päähenkilön nimi sai kaksi lasta kertomaan samannimisistä tutuista. Minulla oli tuokiolla mukana nalle-käsinukke, ja selitin lapsille, että se saa kertoa tarinaa, jolla on käsinukke kädessään. Minä aloitin tarinan kerronnan, mutta viidestä lapsesta vain yksi kertoi tarinaa eteen päin. Muut sanoivat, etteivät keksi mitään, siitäkin huolimatta, että esitin heille kysymyksiä ja kerroin, että he voivat jatkaa tarinaa aivan niin kuin he itse haluavat. Kun lapsi ei keksinyt tarinalle jatkoa, he saivat antaa käsinuken seuraavalle. Yksi lapsi kertoi tarinaa sujuvasti, ja hän hyödynsi kuvia, joita olin laittanut esille. Muut lapset kuuntelivat rauhallisesti tarinaa. Tarinan päätyttyä keskustelin siitä lasten kanssa. Kaksi lasta sanoi, että oli mukavaa itse keksiä tarinaa. Lapset olivat otettuja siitä, että minä olin itse tehnyt kuvat. Kaksi lasta temppuili tuoleillaan,

mikä keskeytti keskustelun kahteen otteeseen. Myös kamera kiinnitti useamman kerran yhden lapsen huomion.

Kolmannelle tuokiolle osallistui neljä lasta. Lapset kuuntelivat keskittyneenoloisesti ja rauhassa tekemääni Leo-nalle ja iloton isä –satua. Päätin lukea sadun ensin kokonaan ja keskustella sitten lasten kanssa tarinan teemaan liittyvistä asioista. Keskustelimme lasten kanssa muun muassa siitä, mitä he tykkäävät tehdä vanhempiensa kanssa. Kaksi lasta jutteli melko vuolaasti, ja kolmas osallistui keskusteluun jonkin verran. Yksi lapsista ei ottanut osaa keskusteluun, mutta hän näytti kuuntelevan juttelua. Lapset kertoivat pitäneensä sadusta. Kysyin lapsilta, mitä he olivat pitäneet näistä tuokioista, ja kaksi lasta kommentoi sanoen niiden olleen tosi kivoja ja hirveän kivoja. Keskustelu keskeytyi pariin otteeseen, kun kaksi lasta alkoi käydä levottomaksi ja minun oli ohjattava heitä.

7. JOHTOPÄÄTÖKSET

7.1. Kokemukset tuokioilla kokeilluista menetelmistä

Uskoin ennen tuokiota, että Kun Ollin äiti unohti –kirjan tarina ja kuvat olisivat lapsia kiinnostavat, joten minun oli mukava alkaa lukea sitä lapsille. Kirjassa oli kohtia, joihin oli hyvä pysähtyä ja keskustella lasten kanssa. Lapset keskittyivät tarinan kuuntelemiseen ja he pitivätkin siitä kovasti. Oman tulkintani mukaan Ollin äiti kärsi uupumuksesta, ja aikomukseni olikin keskustella siitä lasten kanssa. En arvannut kuitenkaan lasten tulkitsevan tapahtumia painajaisuneksi, ja en osannut enää johdattaa keskustelua vanhemman uupumukseen. Olisin toivonut, että olisin saanut tuokiolla enemmän aikaa keskustelua kirjan teemasta, mutta toisaalta lasten kannalta oli mukavaa, että he saivat vapaasti kertoa ajatuksiaan ja tulivat huomioiksi.

Sadun keksiminen ja kertominen yhdessä lasten kanssa oli mukava ajatus, mutta toteutus ei ollut niin helppoa kuin olin ajatellut. Viidestä lapsesta vain yksi osallistui tarinan keksimiseen, ja muut sanoivat, etteivät he keksi mitään. He kuitenkin kuuntelivat tarinaa keskittyneesti ja olivat kiinnostuneita kuvista, joita olin tehnyt. Lapsi, joka tarinaa keksi, hyödynsi kuvia ja hän kertoi tarinaa sujuvasti. Menetelmä oli lapsille uusi, mistä johtune se, että kolme heistä ei kertonut tarinaa eteenpäin. Tällaisia tuokioita pitäisi varmaan pitää useampi, jotta menetelmä tulisi lapsille tutuksi ja he rohkaistuisivat ottamaan osaa tarinan keksimiseen.

Sadun tekeminen itse oli työlästä, mutta palkitsevaa. Sain käyttööni juuri sellaisen tarinan kuin tarvitsin, joten minun oli helppo käyttää sitä lasten kanssa. Olin itsekriittinen tarinan ja sen kuvien suhteen miettiessäni, ovatko ne tarpeeksi hyviä, mutta lapset vaikuttivatkin olevan otettuja siitä, että satu oli minun itseni tekemä ja kertoivat pitäneensä siitä. Olin huolissani siitä, mitä lapset pitävät tekemistäni kuvista, mutta he tykkäsivätkin niistä kovasti. Lapset kuuntelivat keskittyneesti tarinaani, ja keskustelua syntyi hyvin. Keskustelu pirstoutui kuitenkin välillä, kun kamera kiinnitti jonkun lapsen huomion ja kun muutaman kerran jouduin ohjaamaan levottomaksi käyneitä lapsia.

Jälkeenpäin ajatellen minun olisi ollut hyvä tehdä tuokioista kirjalliset suunnitelmat, jotta olisin osannut sujuvasti palata takaisin aiheeseen keskustelun keskeytyessä. Minus-

ta oli mukava antaa lasten puhua myös sellaisista asioista, mitkä eivät varsinaisesti tuokoiden aiheisiin liittyneet, mutta samalla se myös herpaannutti muiden lasten keskittymisen aiheista, joista olisin toivonut keskustelua. Valitsemieni aiheiden käsittely jäi vähäisemmäksi kuin toivoin, mutta pidin siitä, että lapset saivat tuoda esiin omia ajatuksiaan.

Lastenkirjoja on tehty ja julkaistu hyvin monenlaisista aiheista. Löytääkseen sopivan lastenkirjan omaan tarkoitukseen voi apuna käyttää esimerkiksi kirjallisia teoksia, joihin lastenkirjoja on listattu aihealueittain, kuten Päivi Heikkilä-Halttusen Minttu, Jason ja Peikonhätä –kirjaa (2010). Välttämättä julkaistuista lastenkirjoista ei löydy juuri sopivaa omiin tarpeisiin. Itse tekemällä saa juuri sellaisen sadun, jollaista tarvitsee käsitelläkseen vaikeaa asiaa lapsen kanssa. Tietäessään tarinan olevan itse tehty, voi lapsi syventyä seuraamaan sitä lujemmin kuin valmista kirjaa, koska lasta kiinnostaa, millaisen tarinan tekijä on tehnyt. Mielestäni hyvä menetelmä on myös antaa lapsen itsensä kertoa tarina. Silloin lapsen näkökulma ja ajatukset nousevat esiin, ja lapsi voi saada kokemuksen kuulluksi tulemisesta.

7.2. Pohdinta

Opinnäytetyöni tekeminen oli pitkä ja haastava, mutta opettavainen prosessi. Katsellesani opinnäytetyöprosessiani taaksepäin voin todeta, että nyt tekisin monta asiaa toisin, mutta jos kaikki olisi sujunut aivan mutkattomasti, en olisi siitä paljoa oppinutkaan. Monta kertaa työni solmukohdissa toivoin, että olisin tehnyt työtäni jonkun toisen kanssa, jolloin en olisi ollut yksin haastavien valintojen äärellä, mutta otin kuitenkin prosessin itselleni haasteena: halusin näyttää, että pystyn selviämään tästä suuresta urakasta yksin. Tukea prosessissani sain monelta taholta, minkä ansiosta jaksoin tehdä työtäni ja nousta aina ylös itsekriittisyyden ja turhautumisen syövereistä.

Minun olisi pitänyt saada opinnäytetyöprosessini kunnolla käyntiin paljon aikaisemmin välttääkseni kovaa kiirettä, mikä työtäni vaivasi. Pyörittelin todella kauan eri ideoita työn aiheista mielessäni, mutta kun lopullinen aihe löytyi, oli se sellainen, minkä parissa jaksoin työskennellä intensiivisesti. Sain yhdistää työssäni kaksi minulle mieluisaa asiaa: lastenkirjallisuuden sekä oman tarinan keksimisen ja kuvittamisen. Oman tarinan tekeminen oli työläämpää ja aikaa vievempää kuin osasin odottaa, mutta työn palkitsi

se, kun pääsin lukemaan teokseni lapsille ja he pitivät siitä. Etsiessäni sopivaa lastenkirjaa tuokiolleni sain uppoutua lastenkirjallisuuden maailmaan ja tutustuin moniin teoksiin, joita voin joskus hyödyntää työssäni kohdatessani lapsen, joka kamppailee jonkin vaikean asian kanssa. Yhteisen tarinan keksiminen lasten kanssa oli minulle kokonaan uusi menetelmä. Sen kokeilu käytännössä ei mennyt ihan niin kuin olin ajatellut, mutta pohdittuani syitä siihen tiedän nyt, miten sovellan menetelmää seuraavalla kerralla paremmin. Jos minulla olisi ollut vielä aikaa, olisin kokeillut oman sadun keksimistä ryhmän kanssa useamman kerran, jolloin kaikki lapset olisivat ehkä rohkaistuneet ottamaan osaa sadun keksimiseen enemmän. Aika loppui kuitenkin kesken opinnäytetyöni osalta, mutta tulen kokeilemaan tätä menetelmää vielä tulevaisuudessa.

Lapset kohtaavat elämässään ongelmia ja vaikeuksia, ja meillä sosiaalialan ammattilaisilla on oltava keinoja tukea heitä. Lastenkirjallisuus ja sadut tarjoavat lapsille monenlaisia elämyksiä, mutta toivon, että ihmiset löytäisivät ne myös silloin kun halutaan auttaa lasta selviämään vaikeuksistaan.

LÄHTEET

Hatva, Anja 1997. Satu ja sen kuvat. Teoksessa Jokipaltio, Johanna (toim.). Sadun voimat II. Polunpäitä sadun maailmaan. Maaseudun sivistysliitto, Helsinki. 29-43.

Heikkilä-Halttunen, Päivi 2010. Minttu, Jason ja Peikönhäntä. Lasten kuvakirjoja kiipeistä aiheista. BTJ Finland Oy, Helsinki.

Heikkinen, Hannu L. T. 2001. Toimintatutkimus – toiminnan ja ajattelun taitoa. Teoksessa Aaltola, Juhani & Valli, Raine (toim.). Ikkunoita tutkimusmetodeihin 1. PS-kustannus, Jyväskylä.

Hirsjärvi, Sirkka & Remes, Pirkko & Sajavaara, Paula 2005. Tutki ja kirjoita. 11. painos. Kustannusosakeyhtiö Tammi, Helsinki.

Kananen, Jorma 2008. Kvali. Kvalitatiivisen tutkimuksen teoria ja käytänteet. Jyväskylän ammattikorkeakoulu, liiketalous, Jyväskylä.

Kananen, Jorma 2009. Toimintatutkimus yritysten kehittämisessä. Jyväskylän ammattikorkeakoulu, liiketalous, Jyväskylä.

Laukka, Maria 1996. Kuvakirja on kaveri, silta, matka tai sukellus tuntemattomaan. Teoksessa Jokipaltio, Johanna (toim.). Sadun voimat. Lapsi tuo sadun tullessaan. Maaseudun Sivistysliitto, Helsinki. 61-69.

Launis, Mika 2001. Kuvituksen tutkimus, taiteen funktio ja identiteetti. Teoksessa Rättyä, Kaisu & Raussi, Raija (toim.). Tutkiva katse kuvakirjaan. BTJ Kirjastopalvelu Oy, Helsinki. 57-77.

Mäki, Silja & Arvola, Pirjo 2009. Satu hoitaa lapsen mieltä. Teoksessa Mäki, Silja & Arvola, Pirjo (toim.). Satu kantaa lasta. Opas lasten ja nuorten kirjallisuusterapiaan 1. Kustannus Oy Duodecim, Helsinki. 22-44.

Ojanen, Sinikka & Lappalainen, Irja & Kurenniemi, Marjatta 1980. Sadun avara maailma. Otava, Helsinki.

Pojjula, Soili 2007. Lapsi ja kriisi. Kirjapaja, Helsinki.

Pusa, Tiina 2009. Taide kestää elämän – taiteen terapeuttisuus varhaiskasvatuksessa. Teoksessa Ruokonen, Inkeri & Rusanen, Sinikka & Anna-Leena Välimäki (toim.) Taidekasvatus varhaiskasvatuksessa: iloa, ihmettelyä ja tekemistä. Terveiden ja hyvinvoinnin laitos, Helsinki. 71-79.

Suomen Punainen Risti 2011. Elämän erilaiset kriisit. Luettu 8.10.2011 <
http://www.terveyskirjasto.fi/terveyskirjasto/tk.koti?p_artikkeli=onn00123&p_teos=onn&p_osio=&p_selaus= >

Ylönen, Hilikka 2000. Loihditut linnut. Satujen merkitys lapselle. Tammi, Helsinki.

Kaunokirjalliset lähteet:

Hintsala, Minna & Jääskeläinen, Moona & Nevala, Sirpa & Rytönen, Eija & Syrjälä, Riitta 2002. Tapa tahtoo tietää. MLL Miete-projekti, Oulu.

Lindenbaum, Pija 2006. Kun Ollin äiti unohti. WSOY, Helsinki.

Strömman, Kasper & Strömman, Nora 2005. Sohvaperuna. WSOY, Helsinki.

Kaukana täältä, tässä punaisessa talossa, asuu Nallejen perhe.

Tässä he ovat. Perheeseen kuuluu Leo-nalle ja hänen isänsä ja äitinsä. Leon mielestä on tosi mukavaa, kun he tekevät yhdessä asioita, kuten käydä ongella tai vaikkapa pelata jalkapalloa yhdessä pihalla.

Mutta tänään isä on erilainen. Isä istuu vain olohuoneessa nojatuolissa ja tuijottaa apeana televisiota. Isä ei ole jaksanut pukeutua, vaan hänellä on yllään aamutakki ja jaloissa tohvelit.

Leo haluaisi, että isä tulisi leikkimään.

–Isä! Leikitäänkö intiaaneja? Leo kysyy.

Isä tuijottaa televisiota ja sanoo, että hän ei nyt jaksaa. Ehkä myöhemmin.

Milloinhan on myöhemmin? miettii Leo ja päättää leikkiä intiaania yksin. Leo laittaa sulkapähineen päähänsä ja huutaa kuin ihan oikea intiaani.

–Leo! Olisitko hiljempaa? En jaksaisi nyt metelöintiä, huutaa isä olohuoneesta.

Leolle tulee vähän paha mieli, kun isä on huonolla tuulella.

Leoa ei enää huvita leikkiä. Hän menee ulos äidin luokse. Äiti on keräämässä pensaista marjoja.

–Äiti, mikä isää vaivaa? Isä vain tuijottaa televisiota eikä halua leikkiä minun kanssani, Leo sanoo surkeana.

–Isäsi on väsynyt, äiti kertoo.

–Isällä on ollut paljon kiirettä töissä, eikä hän ole saanut nukkuttua kunnolla. Isä haluaa nyt levähtää, että hän saisi taas voimansa takaisin, äiti jatkaa.

Leo haluaisi auttaa isää piristymään ja tulemaan taas iloiseksi. Mutta mitä hän voisi tehdä?

Äidillä on ehdotus:

–Mitä jos kirjoittaisit isälle kirjeen? Voisit kertoa kirjeessä, kuinka paljon isästä tykkäät. Isä ilahtuisi siitä varmasti!

Leon mielestä ehdotus on hyvä. Äiti lupaa auttaa kirjoittamisessa, koska Leo ei vielä itse osaa kirjoittaa. Ja näin he kirjoittavat:

"Hei isä!

Vaikka et aina jaksaisikaan leikkiä kanssani, niin olet silti maailman paras isä. Ei haittaa, vaikka oletkin surullinen, mutta kaikkein kivoin olet silloin, kun olet iloinen. Toivottavasti tulet taas pian iloiseksi! Sitten kun olet taas iloinen, olisi mukava lähteä ongelle.

Toivoo Leo"

Äiti laittaa kirjeen kirjekuoreen ja näyttää Leolle, kuinka kuoreen kirjoitetaan "Isälle". Leo on oikein tyytyväinen kirjeeseen, ja lähtee saman tien viemään sen olohuoneeseen isälle.

Isä istuu yhä nojatuolissaan ja katselee apeana televisiota.

- Isä? Minulla on sinulle kirje, Leo sanoo varovasti.

- Kirje? Isä hämmästyä. Isä ottaa Leon ojentaman kirjeen, avaa kuoren ja lukee kirjeen. Sitten isä nostaa Leon syliinsä ja Leo huomaa isän kasvoilla leveän hymyn.

- Tämä oli todella hieno kirje, Leo! En olekaan ennen saanut kirjettä, isä tuumaa.

- Tulitko sinä siitä iloiseksi? kysyy Leo.

- Tulin! Isä naurahtaa.

- Anteeksi, että huusin sinulle. Minä olen ollut väsynyt, mutta en olisi saanut huutaa sinulle, isä sanoo. Leo antaa isälle anteeksi, ja isä haluaa rutistaa Leoa lempeästi.

- Lähdetäänkö ongelle? Olisi hauska lähteä sinun kanssasi ulos, kun ulkonakin on noin kaunis ilma, isä ehdottaa ja Leosta se on oikein hyvä ehdotus.

Hei hyvät vanhemmat!

Olen Niina Veteläinen Kemi-Tornion ammattikorkeakoulusta, ja opiskelen viimeistä vuotta sosiaalialan koulutusohjelmassa. Teen parhaillani opinnäytetyötä, jonka aiheena on vaikeiden asioiden käsittely lapsen kanssa satujen avulla. Opinnäytetyöhöni liittyen pidän XXX päiväkodissa kolme satu-tuokiota, joissa yhdessä luen lapsille julkaistun lastenkirjan, toisessa luen heille itse tekemäni sadun ja kolmannessa lapset saavat itse kertoa yhteisen tarinan. Tarkoitukseni on vertailla näitä kolmea eri menetelmää keskenään: mikä niistä toimii itselleni parhaiten, mikä taas lapsille.

Jotta pystyisin tekemään tuokioista mahdollisimman tarkat havainnot, on minun tarkoitus kuvata ne videokameralla. Näitä videoita ei julkaista missään, ja ne tuhotaan heti saatuaani opinnäytetyöni valmiiksi. Lasten ja päiväkodin nimeä en mainitse työssäni lainkaan lasten anonyymiteetin suojaamiseksi.

Pyydän teidän lupaa lapsenne osallistumiseen ja kuvaamiseen:

Vanhemman nimi: _____

Lapsen nimi: _____

Lapseni **saa** osallistua satu-tuokioihin

Lapseni **ei saa** osallistua satu-tuokioihin

Lastani **saa** kuvata satu-tuokioilla

Lastani **ei saa** kuvata satu-tuokioilla

Pyydän teitä palauttamaan oheisen kaavakkeen viimeistään _____.

Ystävällisin terveisin,

Niina Veteläinen

e-mail: niina.vetelainen2@edu.tokem.fi

